

Johann Festing

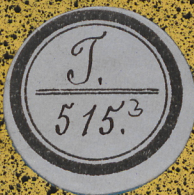
Johannis Festingi[i]. I. Doct. & Prof. Publ: ordin. Programma Disputationibus XIX. Ludwellianis, Quas Ipso praesidee Publicis eruditorum Disquisitionibus subiicient Nonnulli Iurisprudentiae Cultores Nobiliss. Praemisum

Rostochi[i]: Keilenbergius, [ca. 1683]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn742473554>

Druck Freier Zugang

T. 515.³

~~A-1257(1)~~⁴

45

JOHANNIS FESTINGI,
J. Doct. & Prof. Publ:ordin.
PROGRAMMA
Disputationibus XII.

LUDVVELLIANIS,

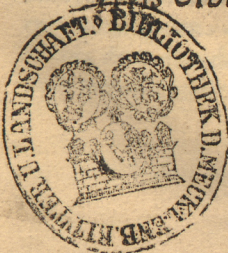
No 70

Quas
Ipsa præsides
Publicis eruditorum Disquisitionibus
subjicient
Nonnulli Jurisprudentiæ Cultores
Nobiliss.
Præmissum.

ROSTOCH I,

Typis Viduæ B. FRIDERICI KEILENBERGI, UNIVERS. TYPOGR.

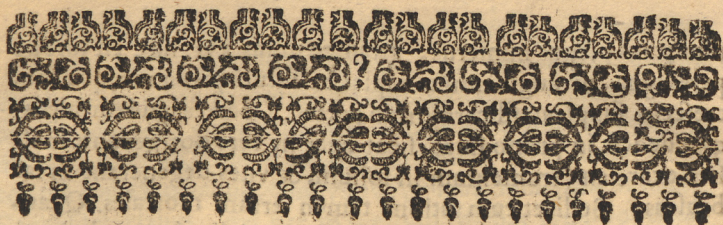
A-1257(1) 4

Opus 8.

MAGNIFICO DN.
RECTORI

Nobilissimo Amplissimo utri-
usq; Reipublicæ Senatui, ceterisq; omni-
bus omnium ordinum Civibus Academicis &
Literatis, horumqve Fautoribus
benevolis,

S:

Questum est; Num Germania

laboret hodiernâ civium literatorum
multitudine? quocircâ variis studiis
& affectibus decertarunt invicem.

Scilicet ut potissimas eorum explicem
rationes, qui contra literatorum multi-
tudinem disputant; inde ducunt, quod
vix castra horrida sequatur, qui Mu-
sarum solitudini assueverit; tum nec mercator habeat, quem
in Indiam mittat petiturum ebur; nec opifices possint rei publi-
cæ præstare necessaria. Sed perversa isthæc est disputandi ra-
tio. quandoquidem militum quidem numerus hactenus non de-
ficit, modo cæteri adsint rerum agendarum nervi; neque mer-
catura damnum pati ur, quia pauci sint, qui negotientur,
sed quia mercatores luxuriari prius didicerunt & pecuniæ illu-
dere, quam lucrari; opificum quoque non exiguum proventum
tempus omne attulit. Eapropter nullum à literatorum mul-
titudine detrimentum. Ast verò quænam est fortuna literarum,
aut superfluens illa literatorum copia? Certè, nemo nescit, qui
bono genere atque loco, non adèò multos esse bonos nostro se-
culo, & literatos, ut potius frequens sit inter doctos de *barba-
rie* præfagium. Equidem etiam si Sacra nostra Ger-
mania de quibusdam gaudeat literatis, quorum tamen nume-
rum nemo dixerit superfluum, quia optimorum hominum.

A 2

num

nunquam plenus numerus; attamen unius ævi hæc est turba
perexigua, ni augmentum capiat ex futura iuventute, quæ suc-
crescens suppleat silicerniorum partes. Sed ea quidem plera-
que deficit in primo flore, sicut ager in vere floriger ante mes-
sem exarescit; frumentum in lolium, & vites degenerant in la-
bruscas. Scilicet cum ratione tamen errant mortales. Quan-
doquidem sine eruditione hodiènum parari dignitates admiran-
tur, gaudent, & in otio subsellia somniant; tum gratis nolunt
esse boni, nec amplius virtus ex se ipsa placet, cui perforata ve-
stis & attriti calcei. *Sicutur ad astra.* Sed videant ne lapsu
graviores ruant. etenim fortuna cæca non cuiusq; favet quin
virtus potius suos ornat, & fortunæ socia indignis viam præpe-
dit. Equidem scitum est illud Demophili in *Similitudinibus*
quas vitæ *Ἰεγεμίον* vocat, cum eruditionem, similem dicit co-
ronæ aureæ, quæ honorem simul cum pretio conjunctum ha-
bet. quandoquidè virtus (cui eruditio cognatum nomen) absolu-
tam largitur felicitatem, quæ supra omnia non indiget fortuitis,

Nil opis externa cupiens, nil indiga laudis,

Divitiis animosa suis immotaq; cunctis

Casibus ex altâ mortalia despicit arce.

Hanc tamen invitam blandè vestigat & ultro

Ambit bonos.

Sic has virtutis laudes atque dotes ipsi proprias vix acqui-
rit nisi doctus, quas elegantiores & perfectiores reddit erudi-
tio. ô sanam mentis bene constitutæ affectionem! eruditionem
puto, quæ nobili indoli familiaris usu facta probum inducit
habitum, quæque inter prospera est ornamentum, inter adversa
refugium, autore Aristotele apud Laërtium. *Ita virtus atq;
eruditio premium sibi pulcherrimum.* Sed nec sola sibi placet
eruditio. quandoquidem cœlestes radii nec fugiunt oculos Prin-
cipum, qui eruditioni locum in palatiis diu assignarunt splendi-
dum. hinc nutritii literatorum hominum, quos eo nomine
dignos egregia probavit virtus, monstra Imperiorum damnant,
quæ vitarint doctos ut insanos & inutiles. quis enim patere-
tur Principum, privatos quidem imitari privatorum bonos mo-
res

res & laudem sibi quærere; Principem verò, cui gloria tanquam propria debetur, dissimilem esse laudibus Principum, quibus isti ad cœlos usque ab omniorbe extolluntur? Hic Alexander ille Magnus, qui virtute bellicâ orbem terruit vel devicit, nec tamen, ut ad armâ venit, artes fastidiit: sed & doctes in contuberniò suo habuit, audivitque; Ibi maximâ ornatur laude Cæsar Octavianus, qui nec in se modò volebat eruditionem, sed in ministris necessariam censebat; Est in aternâ gloriâ Vespasianus, qui sapientibus viris fores patere semper voluit; Egregius habetur Imperator Severus, qui amavit literatos. Ergò inter horum laudes aliquid loci suæ gloriæ postulant boni Principes. Quippe quia utriusque temporis & bellorum & pacis arbitros eos dedit *summus Imperator*, non potest non eruditioni apud ipsos locus esse, quæ non tantum ornatas eorundem mentes ornatiores reddat, & particulam coelestis animi, quâ videntur supra cæterorum hominum conditionem ab ipso Numine evecti, sublimiorem excitet, sed favorem viris literatis & honestis ac firmissimum conciliet patrocinium. Hinc unusquisque laudatissimorum Principum, quò magis ipsi curæ salutis subditorum, non fortunâ sed virtute consultrice viros eligit, à quibus possit respublica in partibus ejus ipsis credendis gubernari; præcipuè verò ut Imperatoriam Majestatem oportet legibus esse armatam, Jurisperitis patent fores Principum, iisdem parantur dignitates, nec patitur Principum liberalitas eos in paupertate mori. Hæc est litteratorum spes, si studiis strenuè incubuerint. *Eòque boni tutiores eunt virtutis tramitem.* Cæterum, *Leff, Honoratiss.* ut sunt mores hominum, perverso prorsus judicio multi decipiuntur Academici, qui futurâ barbarie confisi, ex otio honores sperant & præmia. tantum enim valet in paucis fuisse exemplum, quod sine eruditione splendor. Interea verò nondum conclamata res est, utpote cum meliori mente Musis atque Themidi sua dederint nomina optimi Juvenes. hinc erudito orbi novum subinde incrementum, & validissimum contra infaultam barbariem præsidium. Equidem ut aliorum virtutes fileam, quæ huic Academia hæctenus innotuerunt

tuerunt, maximè depraedicanda venit eruditio, quã egregie
eminent Jurisprudentia cultores Nobilissimi
atque Præstantissimi.

DN. M. SAM. FRID. RAPPOLT, *LIPS.*
DN. JOH. GEORGIUS WEIDENKOPF,
ROSTOCH.

DN. DIETERICH WULFRATH *ROST.*
DN. JOACH. ZINCK, *WISMARIENS.*
DN. CHRISTIANUS HENR. POSTEL,
HAMBURG.

DN. JOH. JOACH. BESELIN, *ROST.*

Scilicet non idcirco ipsis eruditio contemptui fuit, quia ita
quibusdam videatur: quin potius ex consilio Gregorii stultos
atque imperitos habuerunt, qui hoc existimant; qui omnes
sui similes cupiant, ut privata eorum inscitia sub communi de-
liteat, nec quisquam ipsorum imperitiam prodatur &
arguat. Hinc spreto malevolorum strepitu, qui pleno ore
literarum infortunia subsannant, potius indefesso studio hactenus
veram eruditionis quærent laudem. Macte consilio. Latabitur
enim literaria respublica istiusmodi luminibus atque saluberrima
capiet incrementa; tum quia virtus pariter atque eruditio caligine
obvolvi nescia; non dubium, quin ipsorum artem quæ-
vis terra alat. Certè non incerto omine, quæ sentio, loquor;
quandoquidem, quia hodierno seculo frigent aræ (ut ita loquar)
Themidis & Apollinis, & juvenus pleraque somnolenta digni-
tates ambimur, minimè dubitandum puto, quin alacri manu palma
sit præripienda. Memini quod divinus Plato dixisse fertur, Quis
quis probus est inter Athenienses, cum insigniter probum
esse, nimirum quod in malè moratâ republicâ nullâ infici &
depravari vitiorum contagione, eximie virtutis argumentum.
Sed nequaquam latet, quibus vitiis laboret alioquin juvenus,

quæ ut lubricas habet vias, in iisdem infistere, aut ingredi sine
 casu aliquo vix potest, facile decepta externis rerum formis. At-
 tamen ut isthæc quidem ætas excusat juvenes, si voluptates satie-
 tate abjecisse, & experiendo contempnisse videantur; maxima
 sanè laude dignos prædicare fasque jusq; postulat *hosce stre-
 nuos Juris Cultores*, qui foeda isthæc semper devitarunt volupta-
 tum illectamina, & virtutis viam, ut Alcides, magno animo
 & constanti proposito ingressi, in eaque indefecto vigore statio-
 nem tenuerunt. Sic enim licet alii sapius ejusdem ætatis juve-
 nes vina malle videantur, quæ in Nysa monte Bacchus plantaf-
 se dicitur, hi potius egregia naturæ bonitate dulcissimum ama-
 runt æqui & boni liquorem, atque odorifera variarum discipli-
 narum aromata. Hinc imbuti literarum ubertate & juris artem
 probe docti, optimo consilio publicè probare suam eruditio-
 nem nec dubitarunt, secuti in eò sacratissimi nostri Imperatoris
 præscriptum, etenim ut tribus quidem annis prioribus *avoce*
 magistrorum pendere voluit studiosos *Justinianos, Edictales &
 Papinianos*, quales Græcis præsertim Pythagoricis *αυσσίζοι* di-
 cebantur; sic quarto anno recitandi munus per se subire, & juris
 nodos utcumque solvere jussit juvenes, qui dicebantur *Lytæ*, sive
Solutores. vid. Turneb. l. 4. adverst. c. 19. Ergò QVOD DEUST.
 O. M. FELIX ATQVE FAUSTUM ESSE JUBEAT! quò magis
 huic Imperatoris laudatissimi instituto satisfaciant Juvenes
 Optimi, publicis eruditorum examinibus *me* quidem *Peaside*
 in hac alma Academia submittent. *Clarissimi Jcti Al-*
torssini B. Wilhelmi Ludwelligi XII. disputati-
ones Justinianeas, concinnum Jcti solidi & lucidi dispu-
 tatoris scriptum. Sanè dignum Lytis sive Solutoribus inst tutum.
 Scilicet Romana Jurisprudentia, cujus nos studiosos profite-
 mur, duplex Jus comprehendit, autore Antonio Fabro Jcti
 undiqvaque celeberrimo, *Jus* nempe *receptum & constitutum*.
 Illud quidem est quod Princeps ob salutem civium, & insi-
 gnem reipublicæ utilitatem svadente æquitate atque ratione in-
 troduxit; hoc verò a proprio legislatoris motu cepit originem,
 cujus

eius nulla alia ratio, quam quod ita legislatori satis & bonum
visum fuerit, ut modus aliquis in rebus constitueretur. Sed
utrinque laquei, ad quos enodandos arte opus est etenim
quis nescit eimmeriam nostrae ignorantiae caliginem, quae obruti
impingimus ubicunque, erramus, labimur. Eapropter ma-
gnum opus & arduum est, explorare legum rationes, de quibus
tamen cognoscendis laborare decet Juris studiosum: nec
minor difficultas demonstrandi, quomodo jus Civile suum
retinuerit officium, dum juri naturali non per omnia serviens,
nec tamen ab eo in totum recesserit. Adeo in vastissimo juris
oceano subeunda saepius tempestates. Sed insurgentes saevum
minantur naufragium cum in omni jure sive sit receptum, sive
constitutum, tot dissensiones legum reperiantur. eteni- n ut
Tribonianus caeterique juris compilatores homines fuerunt, a
quibus humani nihil alienum putari debet, ita facile suo labi pro-
posito potuerunt, nimirum *ut nulla in omnibus antinomia ali-
quem sibi vendicet locum, sed sit una concordia, una consequen-
tia, adversario nemine constituto.* Sic effici non potuit, quin ex
tot myriadibus collectae leges controversiis implicarentur,
praeripis propter tam breve tempus, quo in compositione juris
Tribonianus, caeterique usi sunt. Attamen utut summi for-
san in componendis juris controversiis artificis foret; nedicam
audaculi, profiteri nullas dari in jure nostro antinomias; ita
nec ad quamvis legem oppositam obmutescere decet Jurispe-
ritum, aut ad antinomiae praetextum tanquam sacram quandam
anchoram confugere; quin potius sequimur id, quod Impera-
tor praescripsit in *l. 2. §. contrarium 15. C. de veter. jur. enucl.*
ut subtili animo (qualiscunque nobis datur) diversitatis rationes
inquiramus. Hoc opus, hic labor. Sed quisquis alacriori mente
praeditus consensum legum indagando diu sudaverit, vix est, ut
gloriarı possit de sua industria; namque adversarius negat, in-
stat, & contrariam tuendo opinionem, subtiliter, argute fun-
damenta labefactat. Haec fortuna nostrae jurisprudentiae Justinia-
nae, ut sublatura veterum Jurisconsultorum dissensiones, plures

sectas

sectas pepererit. Quis nescit satis probabiliter unam eandemq;
Juris questionem ab hoc affirmari, ab illo negari? quæ juris
controversiæ plures excitantur, quò magis accedit cuiuspiam
dissentendi studium. Sed ecquod remedium huic malo?
Primi Interpretes ad *Communes Opiniones* confugerunt, quas
numerare potius quàm recto iudicio ponderare sategerunt, re-
ctius (ni fallor) ob id notati à Jurisconsultis, quorum industriâ
melioris literaturæ fax iterum illuxit Jurisprudentiæ, ut illa situ
& squalore obsita nativæ dignitati suæ restitueretur, quandoqui-
dem sic cæci quondam ambularunt, nihil habentes certi, ni-
hil firmi, nihil explorati, quorum quidem ductores si Hierony-
mus de Cavallis Toletanus suo *Speculo Communium Opinio-
num contra Communes* fugasset, cheu! quanam non in-
certitudo hominum, qui cæci in peregrinâ verlabantur
regione. Dicam quod res est, idque testimonio Juris-
consultissimi Oratoris M. Tullii, non iam auctores, in-
quit, in disputando, quàm rationis momenta quærenda
sunt, quin etiam obest plerumque iis, qui discere volunt,
auctoritas eorum, qui se docere profitentur. desinunt enim
suum iudicium adhibere: si habent ratum, quod ab eo, quem
probant, iudicatum vident. Nec verò probare soleo id, quod
de Pythagoreis accepimus: quos ferunt, si quid affirma-
rent in disputando, cum ex iis quæreretur, quare ita esset,
respondere solitos, IPSE DIXIT. Ipse autem, erat Pythagoras,
tantum opinio præiudicata poterat, ut etiam sine ratione vale-
ret auctoritas. Sed sine lege & contra legem non valet Inter-
pretum auctoritas. Ergo ab eo expectamus medicinam, cui
quodcumque placet legis habet vigorem. Ecce! olim obser-
vari solitum, ut quoties gravis aliqua & perplexa juris incide-
ret quæstio, fori quædam institueretur disputatio, Jurisconsul-
tis simul congregatis: eaq; fori disputatione jus quoddam com-
muni prudentum definitione compositum, quod jus communi
nomine appellabatur jus civile, jus receptum, recepta senten-
tia & regula juris, velut notat Rævard. *de antior. prudent. c.*

B

245

14. *Sis. Gall. D. de R. I.* capropter eadem ratione, ope
& consilio Istorum præstantissimorum, eliminatis altercatio-
nibus, sive dissidentium inter se opinionibus, unam instar,
legis valituram præscribi salutis almæ Justitiæ non mediocriter
postulat. Viam præmonstrasse videtur Inviçtissimus Cæsar
Carolus V. in Comitibus Spirensibus Anno M. D. XXIX. *Sic-
item als bissher*, in famosâ illa (sic loquitur Stephanus Nathen
sub initio elegantissimi libri de justitiâ vulneratâ) at partibus
litigantibus carâ quæstione: *An fratrum filii succedant in
capita, an in stirpes*; decidit enim ut in capita succedant.
Sic eodem nomine Serenissimus Saxonix Elector æternâ lau-
de dignus, qui gloriosissimè definivit quæ de controversiis
nonnullis opinionem sectari Affectores in Saxonis Dicastriis
oporteat. Equidem licet in Imperio nostro Germanico (utinam
tibi ô Sacra Monarchia non omnis splendor obsolescat Romæ in
nominis) optandum foret, ut in statu quoque politico circa le-
ges hæc in parte omnis causa in integrum restitueretur; nihilo-
minus quoniam in votis spes cuncta definit, idcirco unius-
cujusque erit hætenus, dum Juris Justiniani auctoritatem
sequimur, ipsius leges sedulo evolvere, scrutari, & sententi-
am juri maximè convenientem eligere, probare, defendere.
Hinc undecunqve patet disputationum utilitas & necessitas.
quandoquidem legum rationes haud feliciori viâ possumus in-
vestigare, quàm si dubitantem audiamus, & si quas legum
conciliationes adinvenerimus, earum vim atque robur ad al-
terius negantis pertinaciam comprobemus; namque id simili-
fit ratione atque faber, qui ægides & ferreos thoraces con-
ficit, nemini de firmitate eorum satis cavet, nisi vel hasta
vel sclopeti ictum eos sustinere probaverit. Rectè igitur
puto à Dd. nostri traditum, notando atque disputando quæ-
cunqve optimâ ratione dijudicari: quod exemplo Herennii
Modestini Arcadius Charisius comprobat *l. ult. s. 20. D. d.
mun. & honor.* tum veritas in disquisitionibus sæpius exagi-
tata, magis splendescat & eluceat, nec non sicut aromata
con-

contrita magis redolent & delectant, ita veritas quò magis oppugnetur, tantò splendidior expulsis nebulis in lucem & auras progrediatur; & quæ plura disputationum encomia enarrant Icti, quæ quidem tanquam hereditaria plurimi immotâ serie retinuerunt. Sed omnia in memoriam revocare non juvat, cum nemo non varijs motus auctoritatibus Philosophorum id nobiscum proclamare videatur; DISPUTATIO VERUM INVENIT. ergò bonum invenit, quo nihil dulcius. Veri enim cognitione, ait Lactantius, nulla est homini jucundior voluptas. Adhæc quæso, quodnam quantumque donum est celeritas intelligendi, & discendi acumen! quid præstantius eloquentiæ fori dominâ, innocentia patronâ, scelerum ultrice? Sed ingenia vegetiora & alacria reddit disputatio, iudicium acuit, celeritatem gignit, erudit linguam, & memoriam confirmat. namque disputando promptius discimus, melius quæ didicimus scimus, aptius quæ scimus eloquimur, & firmiter recordamur.

*Scilicet ut crebris silicis micat ictibus ignis,
Sic isto Veri lumina Marte patent.
Adde, quod eloquium vires certamine sumpsit,
Ingeniumque suas plenius auxit opes.
Non secus ac bibulâ per se pugil acer arenâ,
Si crebro certet, fortius arma capit.*

Egregiè hæc omnia comprobant mores veterum Atheniensium, quibus omnis fermè docendi discendique forma disputatione occupabatur; nec alia ratio veterum Ictorum, cum in disputando iis omnis vis ingenii poneretur; quare olim Minerva quoque armata fuit picta, nimirum, quia doctrina non nisi acriter pro eâ disceptantibus præda fiat. His accedit suâ autoritate Cicero eloquentiæ Romanæ decus, quando, *mibi semper*, inquit, *Peripateticorum, Academiaq; consuetudo*

de omnibus rebus in contrarias partes differendi, non ob eam
solam causam placuit, quod aliter non possit, quid in unaquā-
que re verisimile esset, inveniri: sed etiam, quod esset ea ma-
xima dicendi exercitatio, quā Princeps usus est Aristoteles; Hinc
Thomas Erastus, Medicus Philosophus, qui Academiam Basi-
leensem docendo disputandōque illustravit, disputationes mi-
rifice extollebat Academicas, quod ait Zvingerus, adeoque
nec ipsum ulli unquam disputationi interfuisse constanter
affirmabat, ex quā non fructum percepisset haud poenitendum:
seriōque hortabatur collegium Medicum ut menstruas dispu-
tationes medicas, ad studiosorum ingenia exercenda magno
iudicio institutas, & constanter hactenus observatas, etiam prae-
inauguralibus aliis, fovere & ampliare pergerent. Haec Zvin-
gerus. Profecto optimum boni Medici consilium; sed om-
nes Academiae in Germaniā, Galliā, Italiā illud compro-
bant, & in omnium literatorum animis firma stat sententia
de utilitate disputationum, eaque propter eō magis laudant,
quō diligentius haec exercitia in Academiis frequentantur. At-
tamen non semper est benignum cunctis fatum, quia ad unum-
quodque disputationis exercitium non sola sufficit Professorum
diligentia, sed requiritur persona Respondentis: idcirco lau-
dem maximam mereri mihi met videtur decretum illud Aca-
demiae Bitorigum, placere, ut quotannis ex juvenum juris
studiosorum numero, qui jurisconsultorum iudicio probati
selecti, & ad Bulei ipsam, seu Senatū producti fuerint, se-
ptem ut minimum ad solennes honores Scholasticorum grā-
dus magnifico, & visendo ritu, in frequentissimo Professō-
rum omnium, atque adeo Magistratum, & splendidissimorum ci-
vium consessu, quo majore theatro spectata sit eorum virtus, &
eruditio, publicis impendiis promoveantur. Et ut autem ea pro-
batio selectio ab omni gratiā et ambitione remota sit, placere,
eos demum hoc honore dignos iudicari, qui certo statutoque tem-
pore, in publicis auditoriis assidui, non sine libris (contra quā
hacten-

hactenus factitatum sit) Professoribus ordinariis operam dede-
runt, non levem & perfunctoriam, ut antebac, sed plenam,
justam atque inculpam: quique professores suos frequen-
tius consulendo, ac disputatione laceffendo, ipsis diligentiam,
suam, studium & industriam approbaverint. Sc. Et cum
Docturae gradus summam sibi honoris fastigium, ad quod
non temere quonquam aspirare deceat, ne obsolescant tanta
dignitatis insignia, placere, nemini ad eum dignitatis gra-
dum hac via ascensum patere, qui non aliquot publicis dispu-
tationibus (quas Repetitiones vocant) ingenii profectus, erudi-
tionis specimen, & documentum non obscurum dederit. Quo
in genere, qui ceteris frequentius, subtilius & diligentius sese
exercuerit, suorum exemplo ad utilissimum studiorum exercendo-
rum genus alios inflammaverit, hanc ceu Candidatorum o-
mnium dignissimum eorundem jurisconsultorum suffragia re-
nuntiari. vid. Duaren. oper. pag. m. 117. Laudo Sapientissimi Se-
natus decretum. nam quia in Doctore maxime requiritur, ut mori-
bus, doctrina & facundia ceteris antecellat, certe nemo non vi-
det, eod digniorem unumquemque esse, quod frequentius subierit
isthaec disputationum exercitia. pudor est docere velle, & hebeti
ingenio & iudicio laborare; publico experimento suam sistere
eruditionem, nec aliud quippiam nisi obsurduisse vel obmutuisse
publico probare testimonio. Ergo prodire sapius in publicum
praerimis juvat, ut obfirmetur animus: adversarii acumen expe-
riri, ut ingenium excitetur: pertinaciam tolerare, ut solvatur
lingua. Sic in Academicis gloria quaeritur; sed nec cruda studia
in forum detruduntur. ut enim quispiam creber in reperiendis,
solutus in explicandis sententiis, tum legum & consuetudinis e-
jus, quae privati in civitate utuntur, & ad respondendum, & ad
agendum, & ad cavendum peritus, postea feliciter dirimit ambig-
ua fata causarum, suaeque defensionis viribus in rebus publicis
& privatis lapsa erigit, fatigata reparat. Scilicet, ea tamen est
inter aciem fori, & nostra Academica studiorum exercitia
diversitas, teste Eumenio, ut hic ar. 1. entur ingenia, illic praalien-

tur: hic prælusio, ibi pugna committatur. Sed plerumque ve-
lut sudibus & saxis ibi dimicatur, & affectus fert extra causam,
& plerumque deformia convicia facere ac mereri cogit; hic
verò semper telis splendidibus certatur. ibi sudore & quasi
pulvere fordidus, hic insignis ornatu laudatur ornatio. Ami-
ca nostra pro veritate decertatio est, quæ cuncta jurgia excludit,
mutuaque maledicta, adeoque sic abire cupiunt, qui disputant,
ut rem ipsam definientes se invicem solum doceant & discant.
Hæc vera disputandi ratio, namque signum non incertum est im-
potentis animi, excandescere & tumultu omnia confundere,
adeoque imitari Menedemum Eretriensem, qui in disputando
tantæ fuit vehementiæ, ut ex illius oculis ardentes scintillæ egredi
viderentur, teste Laërtio. Odio hætenus habetur istiusmodi
impotentia, & unusquisque bonus abstinet, ne poeniteat pigeat-
que auscultantes ipsum audivisse. nec placet amplius, quod
convenerat inter Franciscum Philelphum Tolentinatem & Ti-
motheum quendam Græculum de vi syllabæ contententes, ut
barbâ victus multaretur. Superbe istiusmodi ineptiæ recesserunt
à nostris cathedris. Sed his ulterius non immorandum,
præscripti enim mihi cancelli non patiuntur fusiores telam,
attamen Joh. Pici Mirandulæ Principis auctoritas movet, ut pau-
ca hisce, antequam finis orationi fiat, subjiciam. Hic dispu-
tator fuit subtilis & vehemens, ut nonaginta quoque problemata
Romæ ad disputandum proposuerit, & anno antè per univer-
sum orbem Christianum miserit, peregrinis ejus gratiâ eò
venturis sumptus se refuturum, principali magnificentiâ polli-
citus; nihilominus ad extremum disputationes publicas, qua-
les sunt nostræ Academicæ, velut theatrales & ad ostentatio-
nem tantum factas damnavit, quod non tam ingenia acumine
exercerent theorico, quam fumosa replerent pertinaciâ, cum
gladiatorio tantum animo ad vincendum potius, quam ad do-
cendum, discendumve plerique accederent. Verum enim verò
nodus est vix dignus vindice. Etenim ut rationes sileam, quas
suprà attigi, quæ disputationes publicas præprimis evchunt, hæc
qvo-

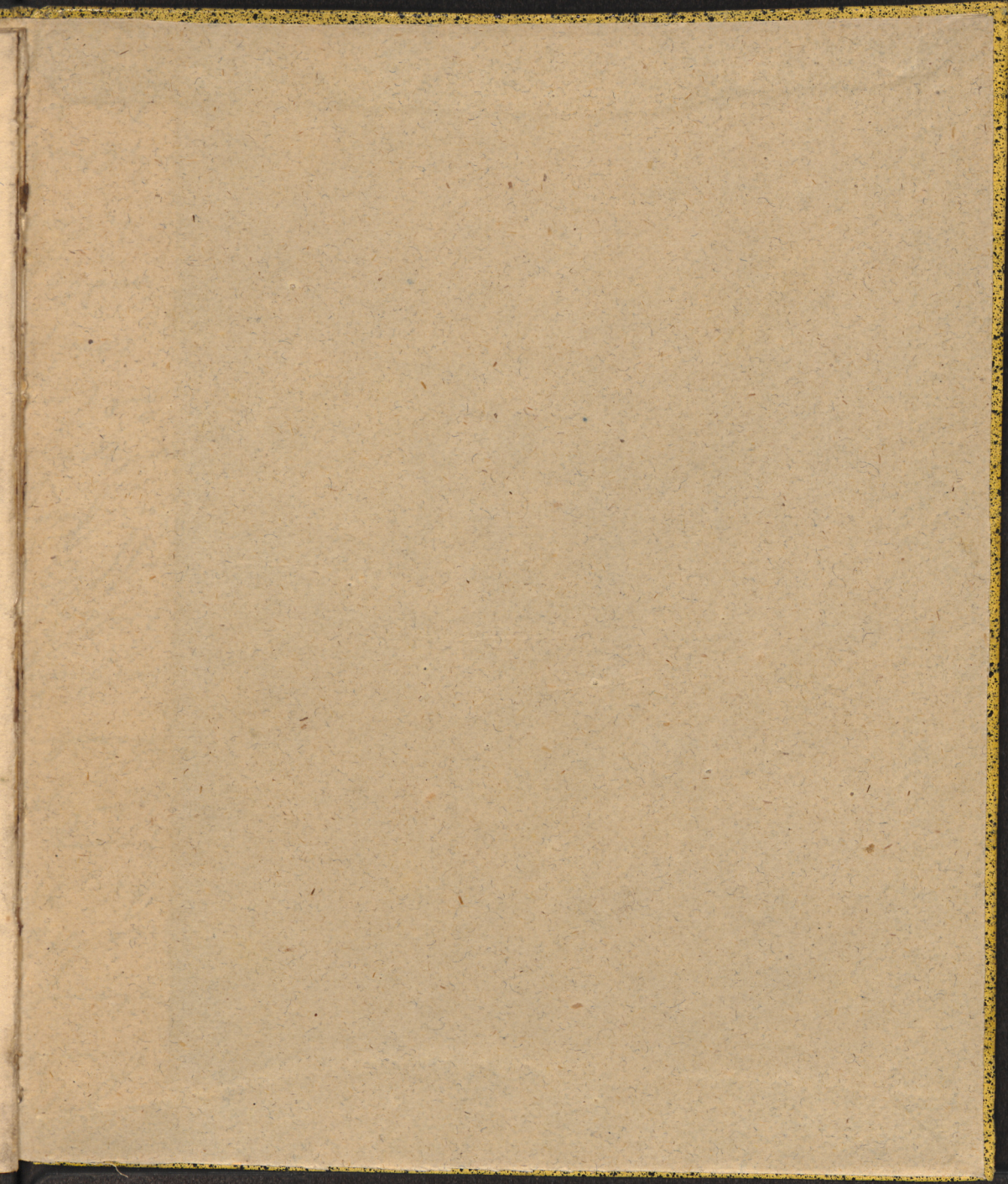
quoque utiles probat istas, quia in privatis quidem colloquiis sibi profint juvenes, at si publice rationibus conquisitis de re aliqua disputent, maxime cum ipsis, tum etiam plurium rationibus possit conducere. Ne dicam, quod exemplo diligentiae potissimum excitentur commilitones; adhuc pluribus innotescat, quid verae sententiae opponi, quidve ad illud responderi possit, atque in agnita veritate firmiter omnes requiescant. Nec veritati officit, etiamsi adversarius accedat eo animo, ut amicus amico demum cedat, atque ei qui respondet palmam porrigat; veritas enim plerumque tantum a laqueis & nodis liberatur, & siquidem quaeratur in causa dubia, cui utrinque sunt patroni, auditoribus minimum patebit; qui erunt aequi iudices. Magis laudanda erit disputantium modestia, qui annuntiantur, ut mediocritatem servant, & perquirere malunt, quod erat propositum, quam hostiliter certare. Caeterum ne longius in altum evehar, vela contraho, laudoque Nobilissimos Jurisprudendiae Cultores, quorum nomina recensui, quod utilitatem disputationum secum in animo consideraverint, sedulo laboraturi, ut verae disputandi ratione auditorum expectationi satisfaciant. Hic igitur praeripis ipsi vota faciunt, frequenti atque splendido Auditorio probare studiorum progressus & diligentiam; Ego vero, in conspectu Optimorum plurium Praesidis atque Iudicis partes sustinere. Quapropter

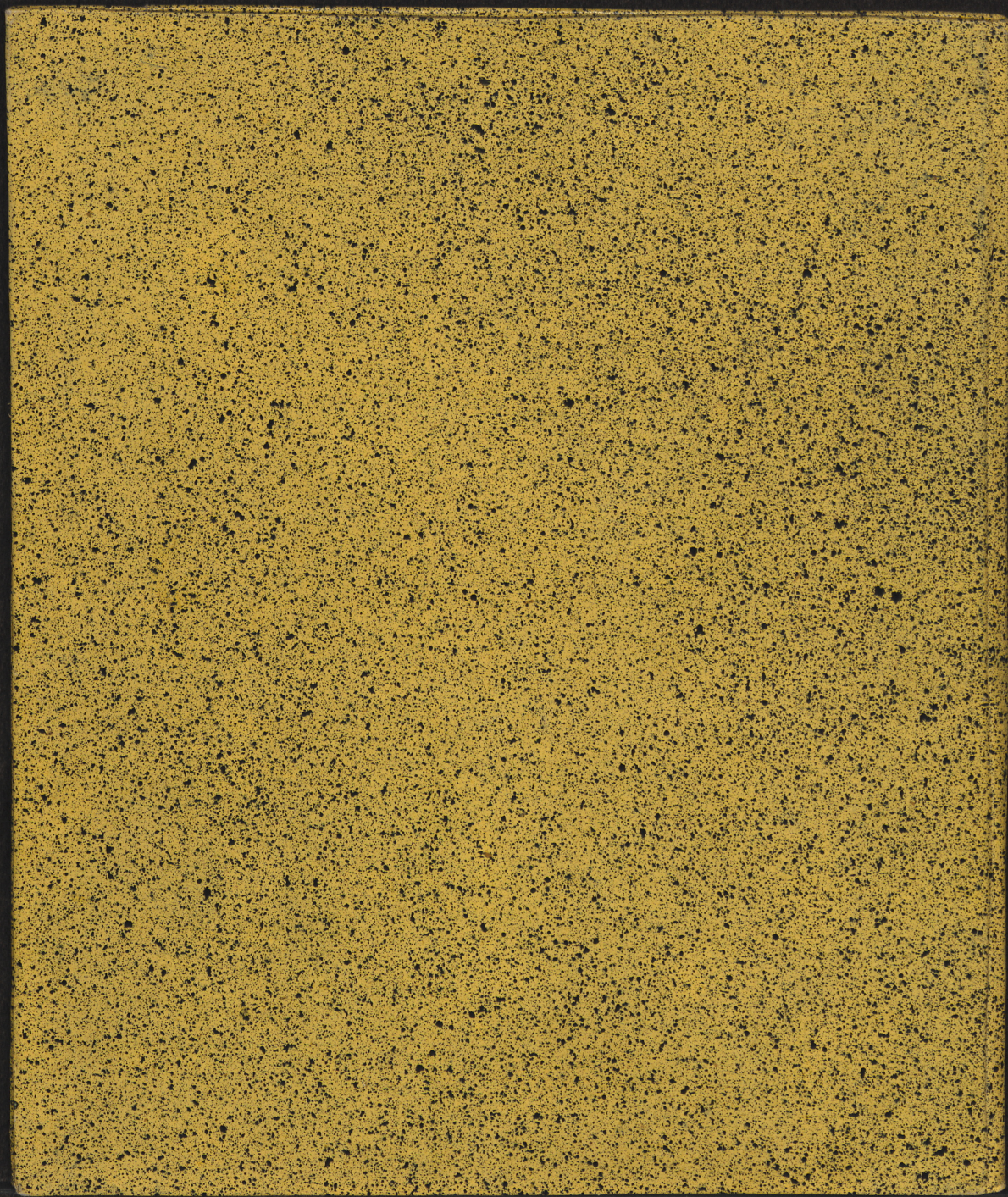
**MAGNIFICUM DN. PRO-RE-
CTOREM,**

CTOREM, Nobilissimum, Amplissimum-
que utriusque Reipublicæ Senatū, cæte-
rosque omnes omnium ordinum cives Aca-
demicos, & literatos, horumque Fautores,
observanter, officiosè & peramanter roga-
mus, ut hisce nostris exercitiis præsentia suâ
honorificâ splendorem addere haud graven-
tur. Nos omnes summo studio annitemur,
ut nullo unquam tempore tantorum be-
neficiorum memoria ac fama
moriatur.

FINIS.

hactenus factitatum sit) Professoribus ordi-
rini, non levem & persunctoriam, ut an-
justam atque inculpam: quique profes-
tius consulendo, ac disputatione laceffendo
suam, studium & industriam approbaverit.
Docturae gradus summam sibi honoris fasti-
non temere quengquam aspirare decet, ne
dignitatis insignia, placere, nemini ad eu-
dum hac via ascensum patere, qui non ali-
cationibus (quas Reperitiones vocant) ingen-
tionis specimen, & documentum non obscurum
in genere, qui ceteris frequentius, subtilius
exercuerit, suorum, inflammaverit, hanc ceu
rum genus alios inflammaverit, hanc ceu
nimum dignissimum eorundem jurisconsulto-
nuntiari, vid. Duaren. oper. pag. m. 117. Laudo
natus decretum. nam quia in Doctore maximè re-
bus, doctrinam & facundiam ceteris antecellat, ce-
det, eò digniorem unumquemque esse, quò fre-
isthaec disputationum exercitia. pudor est doce-
ingenio & iudicio laborare; publico experim-
eruditionem, nec aliud quippiam nisi obscurum
publico probare testimonio. Ergo prodire se
preprimis juvat, ut obfirmetur animus: adversa
riri, ut ingenium excitetur: pertinaciam toler-
lingua. Sic in Academiis gloria quaeritur; sed
in forum detruduntur. ut enim quispiam crebre
solutus in explicandis sententiis, tum legum &
jus, quàm privati in civitate utuntur, & ad respon-
agendum, & ad cavendum peritus, postea felicit-
gua fata causarum, suaeque defensionis viribus in-
& privatis lapsa erigit, fatigata reparat. Scilicet
inter aciem fori, & nostra Academica studi-
diversitas, teste Eumenio, ut hic arguatur ingen-

B3

